

REDACȚIA  
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL  
pentru Austro-Ungaria:  
pe un an ..... 20 cor.  
pe 1/2 an ..... 10 cor.  
pe 1/4 an ..... 5 cor.  
pe o lună ..... 2 cor.  
N-ri de Duminecă pe an 4 cor.  
Pentru România și străinătate pe an  
40 franci.

Manuscrisurile nu se înapoiază.

# TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA  
Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

INSERȚIUNILE:  
de un șir garnison: prima dată 14  
linii; a doua oară 12 linii; a treia  
oară 10 b. de fiecare publicare.  
Apăt abonamentele, cărți și inserții,  
într-o singură zi se pot primi în Arad.  
Telefon pentru oraș și comitate  
Scrierile adresate nu se primesc.

## Desorientarea noastră.

Scriind, mai zilele trecute, despre *expoziția agrară* din București, d-l N. Iorga, savantul profesor universitar, se întreba: Oare peste munți — dela noi adică — vor fi venit să vadă această expoziție?!...

Cetind scrisorile d-lui Iorga, îmi ziceam: Eată o întrebare foarte la loc!... Ce păcat, într'adevăr că dela noi nu prea se duc oamenii să vadă Țeara Românească. Chiar despre o expoziție interesantă, cum este cea agrară, s'a scris puțin și desigur s'ar putea număra pe degete Românii d'aici cari s'au dus s-o vadă.

Lipsa asta de călătorie prin România, cunoașterea mărginită ori superficială a lucrurilor d'acolo produc, bine înțeles, o neorientare printre noi adesea ori regretabilă. De pildă: câți dintre Românii de aici nu au luat în serios »desvălirile« privitoare la pretinsa »tradare națională« publicate de compatriotul nostru Aurel C. Popovici în »Epoca« dela 1896, »tradare« pe care în urmă, după ce s'a mai lămurit și el, dl A. C. Popovici a desmintit-o apoi categoric în »Liga Română«... Vorba e că atunci a făcut mare vîlvă și noi, cești dela »Tribuna«, cari am îndrăznit să luăm în ris. fleacurile de tot felul din cari confrății dela Sibiu făceau p'atunci capital, eram considerați de multă lume drept niște simbriași ai »trădătorului«...

Și asta atât aici, cât și dincolo. *Ba mai ales dincolo!* Din ceea-ce rezultă, că și printre frații noștri din România, mai învețați și mai în stare de a fi bine informați, sunt mulți desorientați asupra afacerilor dela noi.

Ceea-ce, bine înțeles, earăși nu scuza lipsa noastră de orientare, despre care d-l Iorga, dă un exemplu în »Sămănătorul« dela 5/18 Septembrie, scriind:

»Dl Al. Vojen, unul dintre redactorii »Reînvierii« moarte în fașe cutreieră Ardealul vorbind Românilor de-acolo despre operele M. S. Regina (subiect cuminte ales) și despre altele. Ascultătorii acestor conferințe vor câștiga dela dl Vojen cunoașterea limbii românești, așa cum o vorbesc și multe persoane culte în Moldova, desprețuind întrebunțarea limbii literare. Altfel folosul va fi slab. Iar, când un ziar mare ca »Tribuna« din Arad își pierde cu totul cumpătul și vorbește extatic despre talentul d-lui Vojen pe care noi de aici nu-l cunoaștem, se capătă încă o dovadă despre desorientarea în ale culturii care domnește de o bucată de vreme în mintea multora dintre Românii de dincolo. Dacă se cheltuiește un astfel de vocabular de laude pentru atât de puțin ca dl Vojen, ce ar rămânea pentru un Delavrancea dacă ar fi să-l audă corespondentul »Tribunei«?»

Scriitorul acestor rînduri nu-l cunoaște pe dl Vojen, n'a avut norocul să-l audă nici

vre-o conferință, și despre »Reînvierea« moartă în fașe, în care se pare că și-a publicat dl Vojen operele, ia cunoștință numai din șirele de mai sus ale d-lui Iorga. Nu știe nici motivele cari l'au făcut pe raportorul »Tribunei« să scrie cu atâta entuziasm fost-au adică aceste motive obiective, cum s'ar zice, ori subiective, impresii de ale recensentului, pe cari ceilalți auditorii ai conferinței poate că nu le-au avut...

Cred că nu greșesc însă când presupun pe aceste din urmă. Noi Românii din statul ungar, ne bucurăm adică peste măsură, când vine pela noi vre-un frate din regat. Regretatul George Cantacuzino, care venise în vara anului 1893 să vadă conferința națională dela Sibiu, a fost primit cu o însuflețire de nedescris. Un toast ce ținuse, a cucerit toate inimile... Când vine pe la noi dl Popovici, artistul mare, avem cele mai dulci serbători... Și însuși dl Iorga nu-și amintește oare cu drag de orele petrecute în cercurile studenților noștri universitari, cărora le-a ținut o conferință?!... Dar încă dacă d-sa ar ține conferință, de pildă la vre-o adunare generală de a Asociațiunii, unde-s adunați la un loc tot ce noi avem cult, tineri și bătrâni, bărbați și femei, — desigur ne-ar procura momente pe cari să nu le mai uităm...

Durere însă, avem atât de rar prilejul să ne desfătăm sufletul ascultând cuvântul celor *aleși* din România. La tot cazul nu e vina noastră, dacă vin pe la noi artiști ori literați mai de a doua ori a treia mână. Am

## SEARA.

Bolta și-a cernit năframa  
Ca o mamă întristată.  
Floarea soarelui pe câmpuri  
Pleacă fruntea 'ngândurată.

Zarea-și picură argintul  
Pe ovesele de aur,  
Ostenit din aripi bate,  
Ca un vis pribeag un graur.

Codru-și culcă cântăreții,  
Doarme trestia bolnavă,  
Dorm doi pui de nevăstuică  
Supt o brazdă de otavă.

S'a oprit trudită moară,  
Doarme apa la irugă,  
Răzimat pe coate-adoarme  
Un cioban întins pe glugă.

Doarme ceriul și pământul  
Intr'o dulce 'mbrățișare...  
Doar' izvorul mai tresaltă  
Ca un sân de fată mare.

Nic. Otavă.

## Impresiuni și reflexiuni dintr'o călătorie.

De

S. Tamba.

↳ 3.

Regina neîntrerupt dă semne de bucurie și plăcere, scaldându-ne 'n privirea-i senină. Ultimul punct era balada: »Mama lui Ștefan cel Mare — punctul nostru de torță. Această admirabilă compozițiune a d-lui Dima a răpit cu sine pe toți cei asistenți. Rolurile lui Ștefan și al Mamei sale le-au interpretat d-nul Dr. V. Saftu și d-na M. Dima. De-odată ochii Carmen Sylvei — a Mamei răniților ostași români dela Plevna și Grivița — încep a 'nota 'n lacrimi și doauă șiruri de mărgăritare i-se rostogolesc de-alungul feței. — Doamna Dima cânta:

„Du te la oștire pentru țară mori  
Și-ți va fi mormântul încununat cu flori“.

N'o să uit în viața mea scena când după terminarea baladei, Regina Tării românești se ridică, să duce la d-na Dima și acolo în șir unde era în fața tuturor celor prezenți cu fața umedă de lacrimi mult vorbitoare, o îmbrățișează și o sărută. Nu mi-am putut reținea la crimile. A trebuit să plâng și eu. Am plâns toți.

Regele s'a apropiat de dirigentul nostru întinzându-i mâna și felicitându-l, ear Regina cu tava încărcată de prăjituri și alte de-ale mâncării a venit însași să ne servească conversind în dreapta și în stânga c'o bucurie nespūsă împărită în față.

Am rămas uimit de-atâta familiaritate. Stăteam zăpăcit și nu mă puteam descebați de loc: realitate să fie, sau vis.

Îmi furnica capul de gânduri nedeslușite, cari numai mai târziu aveau să mi-se lămurească.

Cu doruri tainice încuibate 'n suflet, sorbind înc'odată din ochi cuprinsul sălii ne-am depărtat. Carul de foc ne amenința să ne lase 'n Sinaia. Trăsuri nu aveam. Ne-am făcut deci vînt picioarelor. Am ajuns la vreme, avînd încă timp să ne felicităm reciproc și îndeosebi să felicităm pe *coriștii de contrabandă*, pentru pianissimurile disparent de fine prin cari s'au distins, și pentru mimica escelentă a feței ascunse după paravanul notelor, ca: încrunțarea sprâncenelor, ridicarea lor până 'n virful frunții, încordarea musculaturii labiale etc. tot atâtea apucături dibace de-a trage pe sfoară pe ascultători.

Acești coriști de contrabandă anume sunt niște vechi sprijinitori ai reuniunii noastre cari neputînd intra altcum în Peleş — deoarece-ce numai oaspeți invitați de M. S. Regina au asistat la concertul nostru — ca să se poată bucura și ei de bucuria noastră, să poată azista și ei la această rară sărbătoare a reuniunii noastre, și-au luat notele la mână și inima 'n dinți și s'au înrolat și ei în șirurile noastre, ca niște cântăreți chipu.

„La vagoane, d-lor, la vagoane“ — strigă călăuza trenului. Se dă asalt din toate părțile clasei a III. Tot în vagoane de cl. a III. și veniserăm, ca să ne arătăm și prin aceasta spiritul de economie și democratismul (!) La venire

primit cu drag chiar de aceia, cărora a trebuit să le colectăm, pentru a le face bani de drum... I-am primit cu drag pentru-că veneau din România și dacă nu au prestat îndestulitor din punct de vedere al artei, ne-au cucerit însă cu limbajul lor dulce românesc... Nu l'am auzit și nu știu, dar dau cu socoteala că arădanilor li-au plăcut chiar dialectul moldovenesc în care scrie dl Iorga că vorbește dl Vojen. Li-au plăcut, pentru-că e ceva nou, ceva ce n'au mai auzit adică. Ș-apoi, Doamne, despre Carmen Sylva sunt atâtea lucruri frumoase de spus... Cât de cât îndemânatic la vorbă, unul de dincolo ni le știe mai plăcut presinta de cum ar produce impresie la București un învățat chiar dela noi, cu limbajul său greoiu...

Eată cum îmi esplic eu chipul cald al primirii dela noi a unui conferențiar care, într'adevăr, la București nu e cunoscut...

Ei, dar dl Vojen și-a făcut intinerarul, meargă nainte și Românii grăbească să-l asculte! Asta-l o dovadă de dorul ce-l avem de a primi la noi pe toți câți din regat vin în numele culturii române.

Ceea-ce nu trebuie să însemneze însă, că nu trebuie să facem deosebirea necesară între unii și alții. Așa, că deși raportorul «Tribunei» pare că a cheltuit mult din vocabularul de laude la adresa d-lui Vojen, vom găsi însă cuvinte calde pentru a prăznui și fericitul eveniment când s'ar presinta printre noi un literar ori conferențiar într'adevăr mare.

Ivirea printre noi a unor asemenea distinși frați ar contribui mult la orientarea a o mulțime de lucruri pe cari azi nu le cunoaștem bine.

Să recunoaștem însă că încetul cu încetul ne vom orienta și din discuțiuni pe cari mulțumim d-lui Iorga că le pune pe tapet.

Școala cea mai bună ar fi însă cea propusă de dl Iorga când cu serbarea centenarului marelui Voevod Ștefan...

a fost ușor însă, căci eram numai noi de noi. Acum, mai era și altă societate nu prea pe sprânceană. S'a strîmbat mult și bine din nas, dar ce era de făcut?... Democratismul pretinde multă jertfire de sine!...

Să spunea că nu peste mult va sosi expresul și cei cari n'au loc aci să pot urca într'acela. Dar Românul adict principiului: „ce-i a mână nu-i minciună” s'a zătonit în trenul acesta. Puțin au fost, cari au lăsat oul de azi pentru boul de mâne, fără să se păcăliască, căci în curând sosi într'adevăr expresul, primind în salonașele sale de cl. I. pe acești creștini tari de înger, credință și mai de oboseală. Eu cu prietinel V. rămăsesem în Sinaia, ca a doua zi s'o luăm peste România spre slăntul mormânt al Marelui Ștefan, să-i sărutăm locul de odihnă, să ne înălțăm cugetul și să ne încălzim inima la flacăra tainică ce răsbate prin marmura groasă și grea din sfintele-i osăminte.

Reîntorși dela gară ne-am dat de vreme odihnei. A doua zi aveam să călătorim într'una și eram rupți de osteneală. Mi-am făcut însă socoteala fără cărcimar. Cărcimar era de astădată caprițiosul de somn. În zadar mă trudiam fel și chip să ațipesc. Morpheu nu și nu, îl sărise țandăra. Îmi bijbăea capul de impresiunile zilei cari mânate parcă de-o mână nevăzută mi-se îngrămădiau înaintea ochilor sufletești, la început învălmășite și 'ncălcite, apoi tot mai limpezi, mai deslușite. Zadarnică ori-ce impunere de voință de-ale pune stravilă și-a adormi! Era cu neputință! Cu cât mai mare zdroaba, cu atât mai tare îmi dedeau asalt. (Va urma.)

## Din Bucovina.

Din comitetul țării. În ședința de Joi, 14 i. c. n. a comitetului țării fostul căpitan al țării dl Ioan Lupul a predat conducerea afacerii comitetului țării membrului comitetului prof. Dr. Smal-Stocki și și-a luat rămas bun dela comitetul țării și singuraticii membrii, mulțumindu-le tuturor pentru încrederea de care a avut parte, cât a condus oficiul și pentru ajutorul ce i-s'a acordat. Prof. Dr. Stocki a răspuns, relevând activitatea deosebită a Excelenței Sale pentru binele țării și remarcând că recunoștința preainaltă ce i-s'a exprimat Excelenței Sale din locul cel mai înalt, a aflat ecou viu în inimele tuturor și că timpul de activitate comună, în care Exc. Sa a arătat totdeauna cea mai mare obiectivitate și nepărtinire, afabilitatea sa și colegialitatea sinceră vor rămâne în amintirea cea mai plăcută. În fine la propunerea dlui Dr. Stocki, comitetul țării a decis a comanda portretul Excelenței Sale Lupul, și a-l așeza în biroul căpitanului țării în rindul portretelor celorlalți foști căpitani ai țării. În sala de ședințe a palatului țării s'au fost adunat funcționarii comitetului țării și tuturor instituțiilor țării în numele cărora consilierul țării Zacher a ținut discursul de rămas bun. Excelența Sa a mulțumit funcționarilor pentru rămasul bun sincer și pentru activitatea lor, luându-și rămas bun dela fiecare funcționar prin o călduroasă strângere de mână.

## Intâmpinare după merit.

— *Ce zic Maghiarii din America despre contele Apponyi.* —

Contele Apponyi și alți 60 deputați maghiari s'au dus în America să ia parte la conferința interparlamentară dela St.-Louis. Sosind la New-York, o gazetă maghiară de acolo l-a întâmpinat cu următorul articol, pe care îl reproducem după ziarul german „Südung. Bztg”:

„De astă dată se ține congresul interparlamentar în America în formă de banchete și unde e vorba de banchete, de mâncare și băutură, de acolo nu pot lipsi domni maghiari, neapți pentru vre-o lucrare serioasă.

„Din acest prilej foile șoviniste au pregătit „primire imposantă” pentru „distinșii fii ai patriei”.

„Noi, cari am emigrat aici din Ungaria, nu simțim nici o bucurie la visita acestor domni, ci trebuie să le disputăm lauri, ce i-au primit dela inferioarele suflete de servitori, dar în numele adevărului trebuie să smulgem masca de pe obrazul lui Apponyi și al soților lui și să-i arătăm în toată nuditatea lor. Fapte secl vom arăta și dacă atunci va cădea cununa de mirt de pe capul lor, nu suntem noi de vină.

Cine era Apponyi? Legea sclavilor, persecutarea fraților noștri sârbi și români e meritul lui. Cine a pălmuit libertatea de presă, când erau confiscate toate ziarele populare? Apponyi și amicii săi! Cine a făcut din libertatea de presă o Rusie și cine a reprezentat cenzura rusinoasă? Apponyi și tovarășii săi! Cine a adus această Ungarie nefericită la marginea peirei, decât acei domni în parlament, cari au voit să facă numai câștig bun? Și între aceștia Apponyi n'a lipsit nici odată! Și în toate afacerile s'a arătat el în diferite culori. El este un om schimbăcios, dar nici odată un om al libertății poporului. Am putea desfășura un registru infinit de păcate; credem însă, că păcatele amintite sunt de ajuns, ca să dovedim, că numai ceata de servitori sârbătorește, noi însă trebuie să demonstrăm contra sârbătoririi! Noi așteptăm pe acest domni, pe torturătorii poporului ungar, cu inimele pline de ură și rușinea cade asupra gardei de servitori, cari presntă Americanilor pe acești oameni ca eroi naționali! Noi vom face contrarul!” („Drapelul”).

## Din străinătate.

Chestia gendarmeriei macedonene. Știrea după care cele două puteri Austro-Ungaria și Rusia au renunțat la cererea lor de a se mări numărul ofițerilor străini din jandarmeria macedoneană, pentru că Poarta s'ar opune, este inexactă.

Ambasadele celor două puteri stăruiesc din contră în cererea lor. Poarta mai face ca de obicei împotriviri, cari cu toate aceste la sfârșit vor fi părăsite sau nu vor fi luate în considerațiune.

Înmulțirea numărului acelor ofițeri se va face în curând.

**Chestiunea cretană.** Ziarul Neon Astry afirmă că de și Theotokis a refuzat să primească pe șefii opozițiunii cretane, le-a comunicat, că, dacă demersurile făcute de principele George pe lângă puteri în favoarea unirei Cretei cu Grecia nu vor fi încoronate cu succes, constituțiune foarte liberală va fi acordată Cretanilor.

## Războiul ruso-japonez.

**Londra, 18 Sept.** O depeșă a agenței Reuter primită cu datul de altă eră din Mukden spune, că acolo este așteptată o grabnică dezvoltare a evenimentelor. Se afirmă, că Japonezii înaintează deja spre vest. Armatele s'au odihnit deja de oboselele luptei dela Liaoyang.

**Tokio, 18 Sept.** Mareșalul Oyama raportează următoarele: Basa operațiunilor avangardelor ecuesre este la Handlinpau și Pasansiadzu. Zi de zi apar călăreții celorrori în jurul localității Bulitaicu. Rușii se înșiră pe o linie de front lungă de 12 mile. Cavaleria lor are acum altă uniformă, care este de culoare negru-cenușie.

**Petersburg, 18 Sept.** Generalul Saharov telegrafează statului maior următoarele: La 16 și 17 Septembrie nici unde nu s'au întâmplat conflicte între trupe. Avangardele se întăresc pe semne, mai ales în localitatea Bianopudza și înspre ost de linia ferată în direcția minelor dela Yantai.

**Tokio, 18 Sept.** Mareșalul Oyama raportează, că generalul Oku a prins în Liaoyang 13 ofițeri ruși. Mai departe spune în raportul său, că Japonezii au luat dela Ruși în Liaoyang 30 trăsuri, 2288 arme, 127 trăsuri cu material de pușcat, 5982 granate și 600.000 cartușe; o mare cantitate de lemn, făină, orez și haine. Se zice că Kuroki și Nodzu n'au făcut prizonieri pe nime. Kuroki a luat dela adversar 40 cai, 800 puște 300 granate, 60.000 cartușe și un aparat de telegraf, iar Nodzu a luat 4090 puști, 1164 granate, 30.888 cartușe, 3 aparate de telegrafie și mult proviant.

**Tokio, 18 Sept.** Asupra conflictelor dintre autoritățile militare și diferiții corespondenți și ofițeri străini în tabera japoneză, mareșalul Yamagata a adresat mareșalului comandant suprem Oyama următoarea telegramă:

Declarația de războiu lansată de către guvernul nostru precum și proclamația către națiune este bazată pe principiile echității, deci nu face deosebire de rasă, de confesiune și de naționalitate. Unicul scop al războiului este, să asigurăm pacea imperiului și să apărăm rezultatele salutare ale civilizației în interesul comun al națiunilor. Sperăm prin urmare, că principiile atitudinii noastre față de ofițerii și ziaristii străini din tabera noastră vor putea fi aplicate cu cea mai extremă preveniență și latitudine până la limita, peste care aceștia nu vor trece trădând secrete militare. Ast-fel atitudinea serioasă a noastră va fi justificată în fața întregii lumi civilizate.

Londra, 19 Septembrie. Japonezii înaintază în mari coloane pe toate căile, cari duc la Mukden. Aici se așteaptă o mare luptă.

Londra, 19 Septembrie. „Daily Express“ primește știrea, că armata lui Kuropatkin a primit lupta la Mukden. Japonezii îndreaptă un foc teribil asupra pozițiilor Rușilor.

Paris, 19 Septembrie. Retragerea Rușilor din Mukden s'a început deja. Kuropatkin n'a ținut destul de oportun locul acesta pentru a rezista, și de aceea se retrage.

Londra, 19 Sept. Japonezii continua cu bombardarea Port-Arthurului. Stoessel a primit ordin dela Kuropatkin, să nizuiască să țină fortăreața până în Ianuarie cu ori-ce preț, pentru că pe atunci se va produce negreșit o întorsătură în mersul războiului. Un vas de un bonagi de 6000 încărcat cu proviant, a intrat sub flamura franceză în port. Un torpilor rus, care voia să-i meargă în nainte, a dat peste o mină și a sărit în aer. Echipagiul a putut fi scăpat. Stoessel a sistat apariția ziarului Novi Krai din Port-Arthur.

Doamna Stoessel îngrijește de răniți cu cea mai mare jefire de sine. Prințul Uchtomsky se află în arest militar în urma purtării sale provocatoare față de superiori.

### Situația în Mandciuria.

Perioada critică a începutului terminându-se fără accident, retragerea rusă își urmează de acum înainte dezvoltarea normală, și războiul intră într-o fază negativă destinată a se termina nu se știe unde și nu se știe când.

Japonezii ne fiind oameni altfel de cât Rușii și ne mergând mai iute de cât ei, nu pot să turbure serios mersul retrograd al inamicilor și să mărginesc să-i urmeze pas la pas. În asemenea condițiuni, singurele episoade probabile sunt mici încercări între avant și post garde; adevăratele ciocniri devin imposibile, afară numai dacă intenția lui Kuropatkin nu va fi să determine una.

Argumentele care ar putea să-l silească a o face sunt de două feluri, unele relative la planul general al războiului, altele la executarea retragerii însăși.

Puindu-ne în primul din aceste două puncte de vedere, pricepem că generalul rus nu se poate gândi să dea o bătăie ca cea dela Liaoyang; încercările de felul acesta nu se repetă curind una după alta, și cea prin care a trecut a fost cu deosebire lungă, grea, sângeroasă și decisivă, pentru ca mijloacele lui să-i permită a mai înfrunța și alta.

### Propunerii de pace și de mediațiuni.

Daily News zice că are temei de a crede că Rușii nu s'ar împotrivi să facă pacea cu oare care condițiuni. Propunerii s'au făcut de câte-va zile în acest sens de către unele puteri neutre.

Corespondentul londonez al ziarului Daily Post din Birmingham zice că a citit o corespondență din care reiese că, nu numai că Rusia ar accepta o mediațiune, dar că și condițiunile de pace sunt deja discutate.

După acest corespondent, împăratul Wilhelm ar fi luat inițiativa, iar condițiunile pe care Rusia ar fi dispusă să le impue Japoniei ar fi următoarele:

1. Rusia ar recunoaște preponderanța Japoniei în Coreea, cu condiție ca concesiunile comerciale din acea țară să nu sufere modificări și să nu se aducă nici o restricțiune comerțului rus.

2. Port-Arthur și Dalny să fie declarate porturi libere, precum și celelalte porturi din Mandciuria menționate într'un acord încheiat între China, Statele-Unite și Anglia.

3. Crearea consulatelor străine ar fi autorizată la Antung și la Mukden, cu condiție însă

ca dominația Rusiei asupra întregii Mandciurii să fie recunoscută de japonezi și confirmată printr'o înțelegere internațională la care să ia parte și China.

4. Chestia de indemnitate și de cheltueli războiului se va decide în urmă.

### La lupta dela Liaoyang

Darea de seamă amănunțită despre lupta dela Liaoyang, publicată de ziarul Times în numărul dela 9 Septembrie, statornicește, pentru întâia oară, oare-cari puncte, pe cari veștile dinainte, le lăsase într'o nehotărâre desevlășită.

Amănuntele date la iveală de ziarul englez se rapoartă numai la acțiunea celor două armate japoneze de sud și sud-est; dar din aceste deslușiri reeși că acolo ar fi fost adevăratul nod al luptei și că întreprinderea generalului Kuroki de dincolo de Taitsiho, avea mai de grabă un caracter amenințator și demonstrativ. De altmintreli direcția efortului principal japonez se determinase mai dinainte, prin ocuparea poziției defensive pe care Rușii o țineau cu forțe mari la sudul Liaoyangului.

Ziarul „Times“ ne dă, pentru întâia oară, o descriere desăvârșită a acestei poziții, arătându-ne și organizația ei sistematică.

Cea dintâi linie, cam la 11 km departe de oraș, urmau cele din urmă virfuri ale colinelor ce se înșiră peste câmpie, întinzându-se în semi-cerc dela calea ferată până la Taitsiho, tăind cele două căi principale japoneze de acces, dela Fenghuang-ceng și dela Haitceng. Pe această avant-linie se îngrămădiseră cele mai puternice mijloace de apărare. Dreapta era însemnată cu niște stânci pe cari corespondentul lui „Times“ le caracterizează de Gibraltar-like, comparație veche, bună pentru definirea acestor poziții abrupte, pe cari militarii de odinioară le numeau Micul Gibraltar. Stânga liniei era deschisă; centrul era constituit din șeșe mobile înălțate dela natură, potrivitându-se pentru instalarea unui sistem strins de lucrări, săpături și apărări accesibile.

Linia a doua, peste care putem trece repede, deoarece ce n'a jucat nici un rol în luptă, se întinde aproape la două kilometri înăuntrul celei dintâi.

A treia apără imediat împrejurimile Liaoyangului printr'o desfășurare în formă de semilună, mergând dela vest spre est, dela calea ferată până la Taitsiho; era o cingătoare de săpături de infanterie aproape continue, înaintea căroră se înălțau câte-va fortulețe.

Ast-fel era dispus terenul formidabil pe care îl atacau generalii Oku și Nodzu, cel dintâi pe sud, cu diviziile a 4-a 3-a și 6-a, și cel de al doilea, pe la sud-est, cu diviziile a 5-a și a 10-a. Zilele de 30 și 31 au văzut atacurile repetate de aceste trupe eroice, cu o statornicie și voinicie de admirat; cu toată energia neimblânzită, cu toate perderile suferite, — în două zile Japonezii au pierdut 10.000 de oameni, fără să li-se altereze ardoarea, — cea dintâi linie rusă a rămas neatinsă. În noaptea de 31 spre 1 Septembrie, apărătorii au părăsit-o pe tăcute, și asediatorii se așezară în locul lor, fără nici o caznă; dar erau atât de storși în cât se simțea nevoia de a-i oprî chiar pe pragul acestei victorii negative și de a le da o zi de odihnă. Rușii, în timpul acesta, evacuară și a doua linie, ducându-și apărarea tocmai pe întăriturile câmpului de luptă.

Prin urmare lupta a reînceput în dimineața zilei de 2 în fața Liaoyangului; n'a avut aceeași intensitate ca în celelalte zile, dar s'a băgat de seamă oare care prudentă și ezitare din partea Japonezilor.

În ziua de 3, des de dimineață, trupele lui Oku încercară un asalt infructuos; apoi a urmat un duel îndelungat între atileri; apoi veni rândul lui Nodzu să atace fără succes pozițiunea de neluat și să se vadă țintuit pe pământ prin rezistența încăpăținată care-l oprea în front, în timp ce o baterie rusă, așezată la nordul Taitsihoului ataca liniile diviziunii a șasea.

Situația a stat pe loc până seara; dar seara următoare, Rușii s'au hotărât iarăși să evacueze. Generalul Oku însă a surprins mișcarea de retragere și atacă podul drumului de fier la 3 ore dimineața.

Prin urmare „Times“ stabilește că cele două mișcări de retragere ale Rușilor n'au fost determinate de rezultatele atacului de front, îndreptat împotriva Liaoyangului, ci de mișcarea făcută de Kuroki spre linia de comunicare rusă, de dincolo de Taitsiho.

Rezistența inverșunată a apărătorilor Liaoyangului, stabilește și că în zilele de 2 și 3 generalul Kuropatkin avea deplină libertate să manevreze la nord de Taitsiho și multe șanse de a bate pe Kuroki. În ori-ce caz acțiunile celor doi generali pe coasta dreaptă au avut, în realitate, o înfruntare hotărâtoare asupra rezultatului luptei.

## Din părțile Vașcoului.

Era prin jumătatea a doua a lunii lui Iulie din anul curent. Soarele cu ferbințea-lă puternică pârjolise câmpul și livezile în așa măsură, încât iarba se rupea sub picioare întocmai ca niște vreascuri uscate. Bieții oameni priveau îngrijorați puterea de astădată distrugătoare a soarelui și văzându-se lipsiți așa de timpuriu chiar și de hrana pentru vite, combinau fel și fel de planuri, cum adecă ar putea scăpa din primejdia lipsei de nutreț.

Între acestea vine ziua sfintei Dumineci. Serviciul divin de astă-dată trebuia să-l officiez în filia Hârsăști. Care însă nu mi-a fost mirarea când ajungând acolo n'aveam nici măcar crâșnic, care să-mi deschidă ușa bisericii, ne cum să am vre-un credincios. Deschid însu-mi ușa bisericii și neliniștit, trecându-mi mîi de cugete prin minte, încep singur serviciul divin. Nu-mi putea eși însă din cap împrejurarea, că astăzi credincioșii mei n'au venit la sfânta biserică în numărul obișnuit. Cugetam că de bună-seamă earăști va fi colindat pe aici vre-un pocăit ori poate chiar vre-un socialist. Într'un târziu se ivește cantorul și după el puțini de tot puțini credincioși. După terminarea serviciului divin neliniștit întreb pe cei prezenți despre cauza, pentru care credincioșii nu s'au prezentat la sf. biserică în ziua aceea în număr îndătinat. Mi-se răspunde, că mai toți oamenii din sat, văzând că le flămânezec vitele, fără nici un concediu, au mers în pădurea domeniului episcopesc. Am înțeles atunci de loc, că pentru-ce au mers cu vitele la pășunat capii familiei și nu copii, cum e obiceiul. Vorbă era, că ori cine ar îndrăzni să le închidă vitele, ei nu se vor lăsa.

Transgresiunea era gata și probabil și mai ceva.

Acum — ori mă creadă cine-va ori nu — eu mă înfricoșasem mai mult ca ori-cine altul și în frica mea mi-se strecurară pe dinaintea ochilor evenimentele de tristă aducere aminte de prin anul 1881 când pentru o atacere urbarială au stat pe capul sătenilor mei aproape cinci săptămâni ostășimea, ear pe urmă tot pentru aceea-și pricină au zăcut în temniță fruntașii satului — zece la număr — câte un an și jumătate.

Ce era să fac eu acum? Am ținut celor prezenți — puțini cum erau — o cuvântare, prin care i-am făcut să înțeleagă, că ei n'au dreptul să pășuneze în locurile oprite, ba nici chiar proprietarul nu are drept să le conceadă acolo pășunatul, căci așa ceva nu-i permite legea nici lui măcar că e chiar episcop. Să-și facă deci socoteala fiește-care și încă până nu e târziu să-și coboare vitele din pământurile domnești și să pășuneze cum vor putea pe pământurile lor și mai mult să nu cuteze a-și trimite vitele acolo. Și cuvântul ascultat a fost și locuitorii din Hârsăști nici până în ziua de de astăzi n'au mai pășunat în locurile oprite.



Că așa a fost cum zic eu și că poporul ascultare a dat vorbelor mele adevărate atestatul următor — pe care îl trimit în original Stimatelor Redacțiilor — scris întocmai și cu aceeași ortografie. Atestatul sună așa :

*Atestat.* Subscrisa artistică comunală din Hârsăști adevărate în cas de lipsa chiar cu jurământ — că preotul nostru Moise Popoviciu în cursul verii anului curinte a sfătuit și îndemnat pe oamenii din comuna noastră ca să se ferească, să nu meargă cu vitele pe locurile oprite dominale și numai acestor sfaturi bune și folositoare putem mulțumi că poporul nostru n'a mers să pășuneze în locurile oprite și astfel să fie supus la pedepse. Ceea ce subscrisii recunoaștem. Hârsăști 1904 Sept. 14. Tempeleu Iustin m. p. jude. Moise Duse m. p. jude al II-lea.

Firește nici eu nu știam nimic despre dispozițiunea ministrului, relativă la lipsa de nutreț. Și nu e mirare sunt sătean și abia îmi primesc câte o gazetă pe săptămână. Dar să revin la firul întâmplărilor !

Mă întorsei acasă din filia Hârsăști. Aici încă găsesc grupuri de oameni sfătuiindu-se acum nu numai asupra lipsei de nutreț, ci și asupra curagiului, cu care Hârsăștii, fără nici un concediu, au pătruns în pădurea dominală. Temându-mă că și aici se va comite vre-o nechibzuință plec drept acasă cu cugetul, că peste puțin să mă reîntorc între credincioșii adunați și să-i fac atenți să nu cum-va să comită și ei aceea ce deja comisese cei din Hârsăști, pentru-că la tot cazul eu eram responsabilul moral pentru faptele lor nechibzuite. Ajuns acasă găsesc pe masă »Poporul« foaia economică din Pesta, sosită chiar în aceeași zi. Deschid și prin amănunte găsesc ordinul ministrului, prin care se dispune că din cauza secetei și lipsei de nutreț, se permite pășunatul și în locurile oprite, dacă plantațiile nu sunt chiar de tot tinere — natural că în pădurile erariale.

Eșind din nou în popor îi vestesc ordinul ministerial și mă silesc a-l capacita să fie cu răbdare, căci dacă în pădurile erariale ministrul a conces și în locurile oprite pășunatul, va concede și posesorilor privați și astfel și domeniilor episcopicești, ca și ele la rândul lor și acolo unde se poate să permită pășunatul. — Cu un lucru eram dar și eu în curat — ori va crede cine-va ori nu — și anume că și domeniile episcopicești stau sub obligamentul legii de pădurărit. Tot atunci am promis credincioșilor mei, că voi întreba și consulta afacerea pășunatului, — relativă la noi cei, ce stăm sub dominiul episcopicești — și cu cutare foaie românească mai aproape de noi.

În urmarea acestei promisiuni mai bine zis angajament luat asupra mea între împrejurări îngrijitoare, am scris două epistole pur economice — consultative ziarului »Tribuna« Țin că e cu cale a aminti ziarul la care am scris, ca să nu vin în prepusul că doară eu voi fi scris oblu numai socialistilor. Prin aceste epistole n'am intenționat a vătămă pe nimenea, ci doriș să fiu numai lămurit asupra întrebării: ni-se va îngădui nouă celor din jurul Vascoului pășunatul în locurile oprite ori ba? Nimenea însă nu m'a învrednicit nici cu un răspuns, nici cu o lămurire. Bine ! — mi-am zis — nici nu sunt eu nici jurnalist, apoi nici nu știu ce persoană însemnată, ca să fiu învrednicit de vre-un răspuns din partea on. public, — ori poate pe alții nu-i durea ce mă durea pe mine. Destul că văzându-mi poporul liniștindu-se, m'am liniștit și eu.

În Nr. 164 al »Tribunei« însă cetesc, că în urmarea unei scrisori publicate de un preot gr. or. din părțile Vascoului socialistilor au insultat pe P. S. Sa Domnul Episcop Dr. Radu.

Se poate că socialistii își vor fi făurit munca lor neonestă încă de mult și poate chiar pe baza unei concluziuni nelogice din epistolele mele, dar cum eu nu cetesc decât puținele gazete, n'am știut nimic despre toată întâmplarea până ce am cetit Nr. menționat din »Tribuna«, ba până atunci n'am cunoscut nici cazul din Cusiș.

Cel-ce cunoaște părțile sau jurul Vascoului va ști de bună samă, că P. S. Sa Dl. Dr. Radu nu poșede în apropierea aceluia orașel păduri și prin urmare va ști și aceea că noi cei de pe lângă Vasco în respect dominal nu avem nici o afacere nici cu P. S. Sa nici cu oficialii P. S. Sale. De unde dar să-i treacă cuiva prin minte și mai ales unui preot — fie acela și greco-oriental — să vătămă ori să dea ansă, ca alții să vătămă pe un arhieru, care noauă celor din jurul Vascoului nu ne-a făcut nici macar atâta rău cât e negru sub unghie, — din contră ajutorul P. S. Sale s'a revărsat și asupra unora din fiii noștri, fără privire la confesiune.

Scandalizat și drept spunând și consternat de păcătoșia ateștilor dela foaia socialistă mărturisesc — și cred că am zis tot, ce poate zice un preot pentru a fi reabilitat — că nici prin minte nu mi-a trecut să vătăm ilustra persoană a P. S. Sale Dl. Dr. Radu, b'a nici nu mi-am adus aminte de P. S. Sa atunci, când am scris epistolele mele pentru foaia »Tribuna«. Și dacă acei indivizi, cari de oameni nu se rușinează și de Dumnezeu nu se tem, pe basă formulată de ei înșiși în epistolele mele, au insultat pe Inaltul și bunul prelat, apoi eu din parte-mi regret foarte mult și cer mil de scuze.

Moise Popoviciu  
preot.

## NOUȚĂȚI.

ARAD, 20 Septembrie 1904.

— *Din cauza sfintei sărbători a Nașterii Maicei Domnului, numărul proximal foii noastre va apărea Joi la amiază.*

— *Din țeara Oltului.* O întâmplare tristă a avut loc în 11 Septembrie st. n. în frumoasa comună bisericească Voila. Am zis frumoasă, pentru-că cine vrea să înțeleagă ce-i discordia n'are decât să se intereseze de modul cum decurg toate afacerile aicea.

Voila, ca și alte câte-va comune din »Țeara Oltului« a fost favorizată de soartă prin o școală grănițerească. Că ce va să zică școală grănițerească, știe fie-care, și mai ales va ști modul, cum aceste instituții au influențat asupra dezvoltării noastre culturale.

Și eată că acest templu sfânt, care ne-a deșteptat din letargie, acest palat al muzelor e batjocorit în modul cel mai infam. Eată că acest edificiu cultural, care ne-a luminat după-ce atât amar de vreme am fost coplesiiți de secolii urei și despotismului redându-ne averea, pe care rugina n'o distruge, moliile nu o strică, hoții nu o fură și nu o desgroapă, a fost scuipată în față, de acela, care sub aripile ei a crescut, și care însuși e chemat ca să lucreze spre înflorirea și prosperarea ei, fiind chiar membru în eforia școlară. În fața acestora vrând nevrând, îmi vine în minte icoana mănăzului ce dă cu piciorul în mamă-sa după-ce a supt bine și a prins putere vitală.

Da ! Și toate acestea au avut loc eri când sfântia sa părintele Alexandru Șerban a glăsuț în ușa altarului :

Oameni buni !

Vreme mai aveți și vă puteți încă înscrie copii la școala de stat din Sâmbăta-de-jos, pentru-că acolo copii capătă tot gratis ; cărți, tăblițe, cerneală, pene, ear copilele pe lângă revizite mai capătă încă material din ce să brodeze.

Auzind acestea însuși parochienii s'au scandalizat pentru-că cine a mai auzit, că ei să-și ia copii dela școala cu trei învățători și să-i trimită la cea cu un învățător. Ear eu nu-mi pot închipui că ce l'au îndemnat pe sfântia sa ca să se facă agent de propagandă mai ales acum când orizontul nostru e întunecat de proiectele ministrului Berzeviczy. Vrea să-și câștige merite, sau are în vedere 20 fl. ce-l capătă pentru catechizare? nu-mi pot închipui. Dar în fine ori una ori alta e rău destul când un preot din »Țeara Oltului«, — bine înțeles — devine propagator al principiilor de maghiarizare. — »Peirea ta din tine Israile« zice sf. Scriptură. Ear eu trebuie să-mi exprim condolențele cu bărbatul latin : »O tempora ! O mores ! — Pân' aci corespondentul nostru Le-am dat publicității aceste șire, pentru-că ele vin din izvor demn de toată încrederea, pe de altă parte însă fapta ce i-se impută părintelui A. Șerban este aproape de necrezut. Așteptăm la tot cazul răspunsul d-lui părinte.

— **Moartea lui Herbert Bismarck.**

Din Friedrichsruhe se telegrafează, că prințul Herbert de Bismarck a murit. Germenul boalei era deja de mult încuibat în organismul său, care prin rezistența sa se opuse timp îndelungat nimicirei morbului, de care nu se mai putea scăpa. A fost de 45 ani.

— **Concert.** Reuniunea rom. de cânt. și muzică din Reșița-montană arangiază cu binevoitorul concurs al d-ș. Mărioara Henn, membră activă la reuniunea »Resiczaer Gesangverein«, al dl. Géza Feszler absolvent al Academiei de muzică din Budapesta și al dl. Anton Pavelka șeful capelei montanistice din loc. Duminecă, la 25 Septembrie 1904 n. în sala otelului »Klemens« un **Concert** la care are onoare a Vă invita respectuos dimpreună cu prea stim. familie. Venitul curat este destinat fondului flămurei. Dirigent : dl. Iosif Velcean. Inceputul la 8 ore seara. După concert : Dans. Prețul de intrare : Rangul I. de persoană : 1 cor. 60 fileri. — Rangul II. de persoană : 1 cor. 20 fileri. — Loc de stat : 80 fileri. Oferte și suprasolviri să primesc cu mulțumită și să vorcuita publice. Bilete de intrare să pot căpăta în tot timpul în librăria d-lui A. Weiss, pe cum și seara la cassă. On. public e rugat a păstra biletele de intrare.

Programa :

1. Gordigiani-Vidu : »Festița din Toscana« cor mixt.
  2. Costescu-Radulescu : »Urare« cor mixt cu acompaniament de orchestră.
  3. H. R. Karasz : »Ilustrațiune Română« fantasiă briliantă despre teme naționale pentru piano, executată de dl. G. Febler.
  4. Vidu-Radulescu : »Resunetul Ardealului« cor mixt cu solo de mezzo-sopran și acompaniament de orchestră.
  5. Vidu : »Puț de lei« cor mixt cu acompaniament de orchestră.
  6. Spacovici : »Hora Dobrogeană« cor mixt cu acompaniamentul de orchestră.
  7. Borsay : »Flori, cântări și dragoste« cor mixt cu acompaniament de orchestră.
  8. Hübsch : »Airs Roumains« fantasiă și variațiuni din arii române pentru violină, executate de dl. A. Pavelka. Acompaniament la piano susținut de d-șoara M. Henn.
  9. Vidu : »Ștefan și Dunărea« cor mixt cu soli de sopran și tenor și acompaniament de orchestră.
  10. Musicescu : »Marș...« cor mixt cu acompaniament de orchestră.
- Acompaniamentul de orchestră e susținut de capela montanistică din loc.

— **Logodnă.** Dl. Dr. Aurel Cioban cand. de avocat în M.-Radna s'a logodit cu D-șoara Olimpia Hamsea, fiica protopopului Voicu Hamsea din Lipova.

Felicitările noastre !

— **Procesul baronului Szentkereszt.** Citim în »Libertatea« : La tribunalul din Tergu-Mureșului se va debata în curând un proces interesant și în câțva chiar senzațional.

Actor este chiar președintele tribunalului din Cluj, acel voinic baron Sentkeresztzi, care împarte cu amândouă mâinile osânde grele când e vorba de ziaristi, mai ales de ziaristi Români.

Acest erou măruntel, descendent al unei familii cu mare activ la șirul păcatelor, de pe timpul feudalismului, acuză pe ziaristul din Cluj, Szász Ödön, pentru calomnie și vătămare de onoare, comisă prin articolul „Báró Szentkeresztzy et Comp, semnat de acest ziarist și publicat chiar și prin afișe, pe stradele Clujului.

Articolul aduce o mulțime de acuze grele asupra președintelui de tribunal, dintre care noi vom reproduce câteva atunci, când se vor adevăra și acusatul va fi achitat.

Autorul articolului înșiră cu mult adevăr osânde dictate la Cluj, care sunt atât de bătătoare la ochii și atât de revoltătoare.

Intre altele zice:

În ziua dintâi au osândit un ziarist maghiar pentru calomnie de presă, la 8 luni temniță.

A doua zi, pe un ziarist român (dl I. Moța) pentru agitație, la un an temniță și 1000 cor. amendă.

Ziua a treia pe un avocat român (dl Dr. Cassiu Maniu) la un an temniță pentru un articol. Ear' în ziua a patra, au achitat între aclamările publicului pe o prostituată, care și-a ucis amantul cu un glonț de revolver... etc.

Afacerea devine penibilă pentru voinicosul baronaș scâpatat.

Acusatul a cerut ca procesul lui să se dezbătă la alt tribunal fiind cel din Cluj, interesat în cauză. Așa s'a delegat apoi curtea cu jurați din Târgu-Mureșului.

Acuzatul a numit până acum, peste 120 martori, și se svonește că mulți dintre dinșii vor fasona zdrobitor împotriva teribilului presidentu și a companistului său, judecătorul de tribunal Rendeș. (Poate Bodor N. R.)

Așteptăm sfârșitul acestui proces, dela care nădăjdum că va urma o eră mai umană în osânde tribunalului din Cluj, care — spre rușinea zeiței dreptății, — e numit de burghezii din Cluj cu numele de: vértövényzék (tribunal de sânge) vágóhid (abator) și meszárszék (măcelărie) numiri, ce ca și cuvinte puțin măgulitoare la adresa unui for de justiție, trec din gură în gură din generație în generație.

— **Neolog.** Subscriși cu inima înfrântă de durere anunță moartea scumpei și neuitatei soție, fice, sora și nepoata *Valeria Dr. Tatar n. Buda*, întâmplată în 17 Septembrie a. c. în etate de 22 ani în Seini, după un morb lung și grav, suportat cu adevărată răbdare creștinească. Scumpele oseminte ale neuitatei și prea dragălașei adormite se vor astruca în 19 Septembrie la 2 ore p. m. în cimiterul bisericii gr.-cath. din loc, și S. Liturgie pentru repausul sufletului scumpei decedate se va celebra în 20 Septembrie la 8 ore dimineța în biserica parochială din Seini.

Seini, în 17 Septembrie 1904.

Fie-i țărina ușoară și memoria în veci neuitată. Dr. Ioan Tatar, ca soț. Véd. Regina Buda n. Pop, ca mamă. Domnica Butean, ca mose. Véd. Cornelia Tatar n. Zoicas, ca soacră. Ioan Pop, protopop ca moș.

— **Două interviuri.** Din Roma se vestește că un ziarist cu numele *Capponi*, care a luat parte la congresul de presă din Viena, a interviuat pe ministrul-president Koerber în afacerea universității italiene din Austria. Ministrul president a răspuns, că are cea mai mare bunăvoință pentru Italienii austriaci, și va căuta să le satisfacă dorințele lor, dar nici odată nu va încuviința înființarea unei universități italiene în Triest. Despre asta nici să nu viseze Italianii nostri, a zis Koerber.

Capponi a fost după aceea prezentat și ministrului de externe contele Goluchovsky, dela care ziaristul a întrebat, dacă este adevărat zvonul, ce se răspîndisă referitor la chestia protectoratului Franciei în Orient, că adică Austria ar fi învoită să primească acest protectorat. La asta ministrul Goluchovsky ar fi răspuns:

Nu avea nici o teamă. Franca încă nu se cugetă la o renunțare la protectoratul din Orient.

— **Notar împușcat.** Stefan Cădar, notar cerual în Ciugud. com. Alba-Inferioară, după-cum cetim în foile din capitală, a fost împușcat prin fereastră în seara de 9 spre 10 l. c. Bietul notar ședea la masa de scris când se auzi de-odată o detunătură de pușcă. Glonțul l'a nimerit în

piept și i-a sfredelit plămânile. — Ca se rămână în viață nu este nici o nădejde.

— **Atașai militari români de pe câmpul de răboiu,** majorii Găișanu și Haralambie, în timpul din urmă nu dau nici un semn de viață, ceea ce inspiră îngrijiri la București. Numiții majori erau la Liouyang, de unde trimiteau regulat depeșe la ministerul de răboiu. De când cu retragerea lui Kuropatkin însă nu se mai aude nimic de dinșii.

— **30.000 călugări în pericol.** Un foc mare s'a iscat săptămâna trecută la mănăstirea grecească „Vatoped“ de pe Muntele-Athos, dela care s'au aprins și alte mănăstiri din jur, cum și pădurile. Peste treizeci mii de călugări se trudeau să stângă focul, dar până Sâmbătă, când s'a fost trimis știrea la Constantinopol, toate silințele lor rămăseseră zadarnice.

— **Vezuvul în acțiune.** Se scrie din Neapol că de câte-va zile Vezuvul a început de nou să verse lavă. Erupțiunile es din craterul principal, din care la anumite intervale erump mari mase de lavă și se scurg apoi pe coasta muntelui. Norii de fum ce neconținut se ridică din crater, noaptea lucesc în lumină purpurie, căpătată dela focul din crater.

— **Inșelătorie cu cloțani.** În Rio de Janeiro se înmulțiseră cloțanii așa de mult, încât pentru pustiirea lor magistratul a publicat premiu: de fie-care cloțan ucis circa 30 fileri după valuta noastră. La câte-va zile după aceasta publicare magistratul plătia zi de zi sute de premii pentru cloțanii uciși, dar în oraș tot nu se micșora numărul celor vii. În urmă s'a aflat, că s'a fost constituit o societate pe acții, care aduna cloțanii de prin toate părțile țării și-i prezenta magistratului, ca să plătească pentru uciderea lor premiul. Societatea făcea câștig bun, căci ea nu plătia nimic pentru cloțani, cel mult spese de transport, ear' dela oraș incasa câte 30 fileri de fie-care cloțan. Presidentul și cincisprezece membrii ai societății au fost arestați și dați în judecată pentru înșelătorie.

— **Bulgarii din România.** Din Sofia se anunță: În urma recoltei rele în România, numeroși desertori Bulgari, cari au trecut în România încă de pe timpul răboiului, au decis să se întoarcă în Bulgaria. Ei au trimis deja o deputațiune din mijlocul lor la Ruscuc, unde vreau să se așeze pentru a cumpăra aici pământuri.

— **Creșterea preponderenței Japoniei în Asia.** Iată fapte care o probează:

Ministrul Chinei la Tokio a cerut guvernului japonez să permită și să înlesnească drumul tinerilor chinezi care doresc să-și completeze educația în școlile Japoniei. Favoarea cerută s'a obținut, și din China a început să vie, cu toată starea de răboiu, elevi și studenți cari se înscriu în școlile japoneze.

Apoi, guvernatorul chinez din Nankin, a cerut autorizațiune la Pekin să creeze o flotilă de torpiloare cu concursul și sub direcțiunea ofițerilor japonezi.

— **„Ordinea și disciplina în armata rusă.** Iată ce scrie „Novoie Vremia“;

„În ziua marelui lupte dela Liaoyang, pe când trupele rusești evacua orașul, un ofițer artificier refuză să libereze bombe artileristiilor cari venisă să le ia, un ofițer de echipagiu refuză să dea vagoane pentru transportul munțiilor, un ofițer de administrație refuză să dea pâine artileristilor, pentru că hârtiile de richizite ale tuturor acestor grabnici solicitanți nu erau în regulă.

„Și, pe când, din cauza esceselor de formă, soldații ruși pierdură merindele, munițiile și vagoanele trebuincioase în retragerea lor, riguroșii ofițeri puși să aibă grijă de ele fură nevoiți să le distrugă ca să nu eadă în mâinile inamicilor“.

— **Libertatea Presei în Serbia.** Primul redactor al ziarului „Ștampa“ Sveta Jakcich, a fugit spre a scăpa de închisoarea la care a fost condamnat pentru articole contra ofițerilor conjurați.

— **Cum petrece ziua „împăratul Saharei“.** E lucru vechi că domnitorii au cu totul alte distracții decât alți muritori! Li-se poate. De ce să facă excepție dela regulă chiar „împăratul Saharei“ Jacob I? În lipsă de afaceri de stat, „Majestatea Sa“ cât e ziua de mare șade la oglindă și se admiră în costumul său regal, care constă dintr'un fez roșu, pantalonii galbeni, căput

de mătășă negru albastru, ghețe cenușii, o sabie scurtă, paliul regal, pe care este desemnată corona (căci ea nu există!) încunjurată jur de jur de albine. Costum va se zică ar fi, ar fi la cas de nevoi și coroana, dar nu-i țara și nu-i poporul bată-l să-l bată, peste cine să fie stăpân Iacob I... De aceea este atât de nefericit „împăratul Saharei“. Și nime nu se îmbie să-l fie supus!

— **Societatea panslavistă și răboiul.** Societatea panslavistă din Petersburg a decis a face un apel la toți bogătașii ruși din străinătate, să subscrie sume pentru fondul răboiului din Extremul-Orient.

Acest soi de liste circulă printre supușii ruși și chiar printre birjarii muscali din capitală.

— **Japonezii despre viitorul Asiei.** După părerea Europeanilor, până mai deună-zi Japonezii, nu eram vrednici să deslegăm curelele dela picioarele lor, — ne-cum să ne măsurăm cu cea mai mare putere euerpeană și să luptăm pentru victoria noastră. Învățații lor spuneau: „Actele de violență îndreptate de mai multe rinduri în contra Asiaticilor, ne-au convins că popoarele Asiei erau absolut incapabile să se apere“. Astfel ajunseră Europeanii la credința: că Asia e o posesiune ce devine de drept Europei, ear populațiunea ei o pradă firească a ei. Cel mai mulți Europeani așa judecau Asia și popoarele ei.

Credința aceasta s'a modificat dela răboiul nostru cu Rușii; și schimbarea ei s'a făcut cu atât mai repede, cu cât domnise secole întregi. Puținii Europeani cari ne cunoșteau însă știau că Japonia era și este mai tare decât se credea.

După acest reveriment în opinia lor, d'odată li-s'a deschis ochii și i-a adus cu gândul la trecutul cel îndepărtat, când odinioară Asiaticii stăpâniră Europa, și că e foarte probabil că în vinele Asiaticilor de azi să mai curgă sânge d'al cuceritorilor d'odinioară. Frica de pericolul galben de sigur că s'a înăscut din ideile acește inspirate d'o teorie mistică. Cu toate acestea e și ceva real în spaima de pericolul galben, deși e cam reacționară-idea: Asia asiaticilor. În adevăr, victoria japoneză implică în sine că d'acii înainte Asia va fi guvernată de asiatici.

Rușii de mult voiau să confişte Asia numai pentru ei. Resistența Japonezilor a nimicit planul lor. Anglia și America de mult s'au convins că Asia să aparțină Asiaticilor. Aceste două mari puteri nu cer de cât ca interesele lor economice să fie respectate. Eată viitorul Asiei libere, independente și iubitoare de cultură.

De sigur că p'acii p'acolea se vor mai ivi frecări și mici ciocniri de interese. Dar în cele de pe urmă, în definitiv, Asiaticul ca învingător și Asia ca leagăn de civilizațiune vor fi factorii independenți de progres, pe picior de egalitate cu Europa și America.

Cu drept cuvânt putem afirma că Japonia a ajuns în cursul istoriei sale la o întorsătură culturală decivă. (Ziarul japonez din Tokio: „Jorozu Cioho“.

Este admirabil rezultatul, pe care îl ajunge on. public de dame prin folosirea laptelui de castraveți veritabil englez. După o folosire de câteva zile dispar de pe față alunițele zgrăbunțelor și alte inconveniențe de pele; netezește fața și sbăreiturile, face pielea finitului albă, tineră și fină fără să strice pielea. Mijloc premiat la expoziția din Paris și Viena; acest mijloc scoate și la noi, ca și în Anglia din uz toate cosmeticele. Un flocon 2 cor, săpun de castraveți 1 cor. pudr de castraveți 1 cor. Se po ate căpa în ori-ce farmacie; pe poștă trimite *Balassa Cornel*, farmacist, Budapesta. Erzsébetfalva; ear în Cașovia (Kassa) *Pallaghi Kálmán*, Fő-uteza II. Deposit primul în Arad la farmacistul *Földes Kelemen*, și la drogueria lui *Vojtek și Veisz*.

— **Telegrama,** farză în trei acte, de „Original“, sub care pseudonim se ascunde un cunoscut și apreciat scriitor român din Arad, a apărut ca retipărire din „Tribuna“.

Se vinde, pentru societăți de diletanți: 5 exemplare, expediate franco la adresa celui ce comandă, 1 coroană.

Prin poștă mai puțin de 5 exemplare nu se trimite (Numărul persoanelor din piesă e 12). Un exemptar, se vinde cu 30 fil. la Administrația „Tribunei“ și librăria P. Simtion, din Arad.

Recomandăm spre binevoitoarea atențiune a st. nostri cetitori inserția de mai jos a dlui *Pollák Sándor*.

Recomandăm în binevoitoarea atențiune a on. public *biurul de zidire al d-lor Cioban și Nadra măestrui zidari diplomați (strada Deák-Ferencz Nr. 34.)* care primește tot felul de lucrări aparținătoare branșei dumnealor.

## Felurimi.

**Americanisme.** Clarke își construiește în New-York un palat care costă 5 milioane dolari.

Miss Paulina Astor aduce o zestre de 25 milioane lire sterline logodnicului ei căpitanul Spencer Clay.

Toma Watson își face o sală de băi cu scaldătoare de argint masiv și cu robinete de aur cizelat, pe care o va plăti cu 2 milioane franci.

Glaus Sprekele dă ficei sale 750.000 fanchi ca să-și mobilizeze buduarul.

D-na Cecilia Wallace poartă, la Chicago, o rochie de 200 miil franci.

Alte realități triste însă întunecă c'un val de durere și de rușine splendoarea acestei opulențe: la New-York și la Chicago, statistica arată o medie de 20 de sinucigeri pe zi, din cauza miseriei.

## ECONOMIE.

Arad, 20 Septembrie

### Cereți ștergerea dării!

În anul acesta slab, trebuie să folosim toate mijloacele iertate, numai să putem eși cu lața curată. Deci, vom cruța, unde numai se poate. Cruțare vom face dacă nu vom mai bea beuturi spirituoase, dacă nu vom fi lacomi la mâncare dacă nu vom purta haine mai scumpe de cum ne sunt puterile și dacă nu vom da în dare, numai ceea ce trebuie dat.

Articolul de lege 44 din 1883 § 49 ne dă drept să cerem a ni se înapoi darea de pământ în măsură, în care am fost păgubiti de secetă, esundarii de ape ș. a. primejdii. Să ne folosim deci de acest drept. Să mergem la primărie și să cerem cu graiul viu a ne fi scutite de dare — ori cel puțin ușorate — pământele, care din cauza secetei, nu ne-au dat roadă. Nu avem de plătit la notar pentru arătare, mult de vor trebui 2 crucerii pentru tipăritură. Să cercăm deci, că nu-i rușine a cerca ușurare, când ești păgubit.

Iar aceia, cărora primăria nu va voi a-le face cerere de ușurare, să ne înștiințeze pe noi, ca să arătăm lumii nedreptatea.

(Gaz. de Dum)

### Tăetoarele de paie ale „Silvaniei“.

Citim în „Gazeta de Duminecă“. În numărul trecut am publicat circulariul ce banca „Silvania“ a trimis bărbaților sei de încredere în afacerea cumpărării tăetoarelor de paie. La acest loc mai atragem

atențiunea economilor nostri asupra binevenitei ocașunii ce li-s'a dat și îi sfătuim ca, întovărășindu-se 2, 3 ori 4 la olaltă, să se înscrie între cei-ce doresc a avea acest instrument economic, neapărat de lipsă și mult folositor, căci nu știm când vor mai ajunge la tăietoare de felul acesta într'un mod așa de ușor și cu un preț atât de ieftin. Deci, cei-ce doresc a le avea, să meargă la preotul. Învățătorul ori alt fruntaș din sat și prin acela să-și trimită — **până la 1 Octomvrie** — rugarea către direcțiunea banței „Silvania“ în Șimleu.

### Starea sămănăturilor și a economiei de câmp în Ungaria.

Nădejdirile recoltei sunt următoarele:

Teritoriul cultivat în jug. cat.	Recolta ce cade per jug. cat. m. metrice	Întreaga recolta în m. metrice	Recolta din 1903 în m. metrice
Grâu	6.031,547	6'17 37.237,600	44.077,154
Săcară	1.979,351	6'08 12.028,600	12.911,154
Orz	1.817,128	6'16 10,958,300	14.059,958
Ovės	1.787,809	5'15 9.201,300	12.676,469

Din aceste însă procentele nimicite prin împrejurări elementare, etc sunt calculate în modul următor:

la grâu	180,950	6'17	1.116,000	—
„ săcară	79,175	6'08	481,400	—
„ orz	90,860	6'16	558,300	—
„ ovės	89,409	5'15	460,500	—

Astfel recolta este de fapt:

la grâu	5.850,596	6'17	36.121,000	44.077,154
„ săcară	1.900,176	6'08	11.547,200	12.911,013
„ orz	1.726,268	6'16	10.400,000	14.058,958
„ ovės	1.698,400	5'15	8.740,800	12.677,469

Dee! mai puțin față de anul trecut:

la grâu	de	7.956,154	măși metrice
„ săcară	„	882,413	„
„ orz	„	3.101,658	„
„ ovės	„	3.475,169	„

Nădejdirile recoltei *cucuruzului*, cari și până aci erau foarte slabe, au scăzut din nou și în jumătatea întâie a lunii August, pentru-că puțină ploaie ce a căzut, numai puțin de tot a foiosit. În unele locuri cucuruzul a decăzut așa de tare, că a trebuit să fie tăiat ca nutreț pentru vite. Astfel în parte însemnată a câmpurilor, mai cu samă în pământurile nisipoase nădejdirile recoltei sunt foarte slabe. În alte locuri, mai ales în cele cu pământ negru, recolta în parte precumpenitoare este slabă mijlocie și numai în puține locuri mijlocie.

*Cartofii* timpurii au fost recoltați cu un rezultat foarte slab. Nicî cele tomatice nu arată o recoltă mai bună. Ploile abea le-ar mai putea ajuta.

*Plantele de grădină, fasolea și alte păstăioase*, mai departe *curechiul* corespund așteptărilor numai în puține locuri. De obște rezultatul e foarte slab în toată țara

și numai în părțile din apropierea apelor recolta să poate privi ca mijlocie. Sămănturile târzi au trebuit păscute cu vitele.

*Tutulul* a suferit foarte mult de secetă. Nădejdirile recoltei sunt slabe.

*Hemeiul* timpuriu a dat recoltă slabă mijlocie; soiurile mai târzi încă nu făgăduesc o recoltă mai bună.

*Napii de zahar și de nutreț* vor da o recoltă nemulțumitoare. În unele locuri foile s'au uscat, iar napii au rămas foarte mici. Ahea în părțile din apropierea apelor s'ar mai putea nădejdi, urmând ploii, un rezultat mijlociu.

*Nutrețurile meșteșugite, luțerna și trifoiul* au fost în preajma cosirei de a doua și a treia-oară așa de slabe, că au trebuit folosite ca pășune pe sama vitelor. Aceași soarte a ajuns în multe locuri și pe celelalte plante de nutreț, îndeosebi *cucuruzul de nutreț și mohorul*.

Recolta *otăvii din livezi* abea a fost a cincia parte din o recoltă obicinuită. Nu numai pășunile, dar și livezile sunt cu totul arse. Astfel nădejdirile față de plante de nutreț în acest an și o îmbunătățire în aceasta privință scad din oră în oră. Deci ni-se impune tot mai mult datorința de a fi prevăzător și păstrător, pentru-că procurarea nutrețurilor ce ne lipsesc să îngreuiază neîntrerupt, și pentru-că nici paiele cerealelor nu sunt destul de bune, căci sunt scurte și subțiri. Deci și ajutorul ce paiele pot da ca nutreț, este redus prin cvalitatea acestora.

## INSERTIUNI ȘI RECLAME.



**Primul**  
și singurul institut de  
specialitate p. spălarea  
și curățirea rufelor

306 al lui

**Bettelheim K.**  
ARAD, Aulich Lajos-u. 2.  
Nr. Telefonului 184.

Editor-proprietar: George Nichin  
Redactor responsabil: Ioan Russu-Șirianu.

# Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în cantitate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cărămizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

**Pollák Sándor**

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. —

293

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

# Tuschák Vilmos,

argintar.

ARAD, Batthányi-utca 23, I em. 8 ajtó.

Primesc ori-ce fel de lucru aparținător  
acestei branșe pentru prețurile cele mai mo-  
derate și pe execuțiunea cea mai bună.



Apa minerala naturala cu efect vindecator.

# Apă acra de Boholt

e recreatoare, curată ca cristalul și cu efect vindecator.

Amestecată cu vin ori sirup dă o beutură plăcută și recreatoare.

0 sticlă mare (2 litre) 26 fileri

0 sticlă mica (1 litru) 18 fileri.

Se poate comanda și furnisa la locuință dela

## Hartmann Samu

magazin de ferarie și coloniale

ARAD, Boros Béni-tér I. Telefon Nr. 373

Comande din provincie se efectuează prompt și echitabil.

811

Apa minerala naturala cu efect vindecator.

## CIOBAN și NADRA

măstru zidar diplomat.

A R A D, Deák Ferencz-utca 34 sz.

Avem onoare a aduce la cunoștința p. t. public ziditor, că sub firma de mai sus am deschis

### un birou de zidire

Primim tot felul de lucrări de zidit și anume: zidiri noi, transformări de zidiri vechi, construirea de frontispicii cu materie ori fără materie atât în loc cât și în provincie, pentru garanță de 3 ani.

Primim construirea de planuri, faceri de buget pentru prețuri foarte ieftine.

299

Cu toată stima:

CIOBAN și NADRA.

Am onoare a aduce la binevoitoare cunoștință, că am deschis în Arad-Belváros strada Választó Nr. 30 (casa proprie) atelier

## de măsurit pentru zidiri și mobile,

unde pregătesc lucrările aparținătoare acestei branșe pe lângă cele mai ieftine prețuri în modul cel mai culant.

Primesc lucrări aparținătoare branșei mele, anume lucrări de măsurit la zidiri lucrări ori reparări de mobile după moda cea mai nouă

în modul cel mai bun executate și pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Experiențele de mai mulți ani, făcute în fabrica lui *tfj. Ceiler István*, precum și folosirea de lemn uscat și cel mai bun nu adus în poziția aceea plăcută, că în privința asta să satisfac ori-cărei comande. Recomandându-mă spriginului binevoitor al p. t. public,

rămân cu stimă:

**Pápay Lajos,**  
măstru-măsar.

298

## Ocaziune excepțională!

Din cauza zidirei și câștigării de local, vin-dem pentru prețuri originale de fabrică:

Servicii de prânz, de cafea, de ceai și de mocca. Ceasce de cafea, ceai și de mocca în sute de feluri. Farfurii, tot felul de etaloane (blide) și ștelage pentru fructe și aluaturi.

SERVICII DE ȘTICLA fabricate excelente din țeară și din străinătate. ȘTICLE, PAHARE, FARFURII DE ȘTICLA dela cele mai simple până la cele mai fine.

SERVICII Pentru LICOBURI, VIN, ȘI BERE colorate ori din sticlă de cristal. Obiect de lux și folosire de alpaca și argint de China, execuțiunea cea mai modernă.

Obiecte de lux, vase, figuri etc. din porțelan fin, maiolica și fayence. — Vase de nichel, mărfuri de metal, articol pentru arangiarea de culine. —

Tasuri pentru servirea de licor, și altele din lemn, sticlă și metal. Requisite de mâncare din alpaca, ori argintate ori nichelzate, fabricate din țeară.

**Lămpi:** Pentru saloane, dormitor, refectorii, biurouri, pentru apartamente de biliard și cabinete de lectură: Pentru restaurante, localuri de grădini și buline. Cu luminare electrică, de gaz, acetylen, petrol ori spirt

Ocaziune binevenită dar foarte scurtă pentru cumpărarea de trusouri, și alte lucruri pentru arangiarea de locuințe, ville, verande și locuințe de câmp.

308

## Gebhart J. és Fia.

ARAD, Andrásy-tér 16 szám.

Fondat la 1850 Nr. Telefon. de stat și com. 219.

Comande din provincie se eșecută prompt și la moment. Izvor potrivit pentru revinzători, uiegari, măsari și restaurante.

— Intreprindere de sticlărie. —

## Cruce sau stea dublă electro-magnetică

Patent Nr. 86967.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret.

vindecă și inviorează sub garanție.

Aparatul acesta, vindecă și folosește contra durerilor de cap, urechi și dinți, migrene, neuralgie, împedecarea circulațiunii sângelui, anemie, amețeli, țiuțuri de ureche, bătaie de inimă, sgârșciuri de inimă, astma, auzul greu, sgârșciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, răceală la mâni și picioare, slăbirea peste tot, reuma, podagră ischias, undul în pat, nfluenza, insomnia, epilepsia, circula-



ția neregulată a sângelui și contra multor altor boale, cari la tractare normală a medicului se vindecă prin electricitate. Inșușirea acestui aparat este, că vindecă nu numai din timp în timp, ci introduce constant în corpul omeneșc binefăcătorul curent, când pe deoparte vindecă cu succes boalele adâtoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atențiune e a se da împrejurărei, că acest aparat vindecă boale vechi de 20 ani.

În cancelaria mea seată atestate incurse din toate părțile lumii, cari prețuesc cu mulțumire invențiunea mea și ori-cine poate vedé aceste atestate. Pacientul, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca prin aparatul meu, primește banii înapoi.

Unde ori-ce încercare s'a constat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atențiunea P. T. public asupra faptului, că aparatul meu nu poate fi confundat cu aparatul „Volta“, care atât în Germania, cât și în Austro-Ungaria a fost oficios oprit fiind nefolositor, pe când aparatul meu electro-magnetic prin deosebita-i putere vindecătoare, e în genere cunoscut, apreciat și respândit.

Chiar și ieftinătatea eștraordinară a crucei mele electro-magnetice o recomandă cu înțetire.

206

Prețul aparatului mare e Cor. 6.

folosibil la morburii învechite.

Prețul aparatului mic e Cor. 4.

folosibil numai la copil și la femei de constituție foarte slabă.

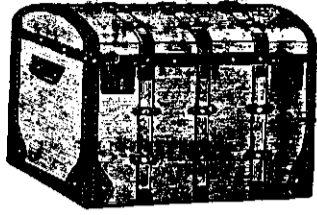
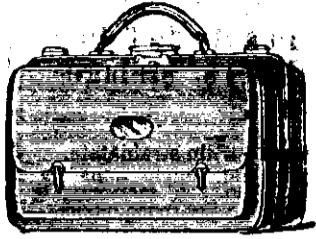
Locul central principal de vânzare și eșpedare pentru țeară și străinătate e:

**Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42./K**  
colțul str. Kálmán.

## Urmasul lui Antoniu Tillschneider

**TIMIȘOARA.**

Str. Rudolf, lângă hotelul „Prințul de coroana“.



Recomandă p. t. public fabricatele sale: echipament pentru cai, frâne, hamuri, șele; specialist în construirea de cutii de piele pentru călători și geamantane de piele dela cele mai fine până la cele mai ieftine. — Furnizare conform comanda, din piel de Viena, portmonee și traiste pentru vânători și invălițoare pentru puști, ponevi pentru cai și echipamente pentru cai folosite, șele totdeauna în deposit.

## Dinți

de Vulcanit aurit, recunoscut de cel bun dentist — și fără cerul gurii. Conservarea și celor mai răi dinți. Tragerea dinților cu anestezie locală.

## Dentist Dr. SCHWENK

Timișoara-Cetate

Strada casei de economii Nr. 2.

Stațiunea tramvaiului electric, față în față cu casa de economii agrară.

Dela 8 ore dimineața până la 5 ore după amiază.

Duminea și în zile de sărbători.

Cel mai preferit, mai bun mijloc de colorare a părului e

## MELANOGENE

în culoare neagră și brună.

Cu preparatul acesta escelent și nevinovat, păr barbă, mustăți în cinci minute se pot colora în negru ori brunet. Coloarea e constantă și nu se poate osebi de culoarea naturală, nici cu săpun, nici apă caldă, nu se șterge și nu murdărește.

E nesticăcios și modul de folosire foarte simplu.

Prețul 2 cor. 80 fl.

244

Orice păr cărunt își recapătă culoarea naturală prin folosirea preparatului

## Hair Regenerator alui Földes

Acesta nu e farbă, ci un preparat care redă frumuseța naturală a părului. Astfel părul blond devine iar blond, cel brun-brun, cel negru-negru. Prețul 2 cor.

## Pentru a face părul blond.

Preparatul acesta, în câteva minute putem prefăce orice păr în culoare atât de plăcută, aurie, în culoarea câneșii, ori cenușie, ori în vre-o altă culoare blondă, fără a ataca părul. — Prețul sticlă mică 1 cor., sticlă mare 2 cor. Rugăm a fi cu atenție la marcă.

## G. FÖLDES KELEMEN

FARMACIA ȘI LABORATORIUL CHIMIC, ARAD.

Telefon Nr. 111.

De mai multe ori premiat.

Nr. Telefonului 184.

## ALOIS PIFFL

Prima fabrică de metale în Timișoara.

TEMESVÁR, Elisabetopole (Erzsébetváros) Str. Hunyady Nr. 14 (Casa proprie).

## Specialist în construirea de apeducte

de instalări de băi, de closete engleze sistemul cel mai nou, de canalizare și de închideri ermetice, contra mirosului neplăcut, invenții proprii, scutită de lege, de aparate pentru spălarea de closete, canale pentru conducerea apei și apei de ploaie, precum și de closete „Millenium“ complete.

Planuri și bugete se dau la cerere gratuit și pe spesele proprii.

Mai departe fabricare de

317

## DULAPURI DE GHIATA

de mărfuri de metal, unelte de culină, căzi de băi și de băeți, scaune de băi cu aparat de încălzit sistemul cel mai nou, de ornamente de zinc de tot felul, litere de metal turnate și table de inscripții de metal, precum și sigile și embleme de cupru (aramă), mesing și tinichea etc.

Liste cu prețuri stau la dispoziție gratuit.

Cu deosebită stimă:

**ALOIS PIFFL.**

